

In vendar bi moral biti prav odgovor na to vprašanje temeljno izhodišče za spremembo zdaj veljavne ustave.

Preprosto povedano: slovenska skupščina, kot najvišji predstavnik slovenskega ljudstva, naj uglašuje svoja stališča z drugimi republikami samo v okviru *sprejemljivih* predlaganih sprememb (te niso sporne, zato o njih v tem zapisu nisem razmišljal), dati pa mora v imenu svojega naroda odločen veto na vse, kar nas vrača v preteklost, v sheme realnega socializma, saj ga s tolikšno prizadevnostjo zapuščajo celo tiste socialistične države, ki jim je še zmerom uradna državna doktrina.

Če bodo iz drugih republik prihajale drugačne ocene, če bodo posamezni narodi in narodnosti videli v predloženih spremembah smisel in perspektivo svojega obstanka in razvoja, pomeni, da smo v samem bistvu, v svojih najglobljih koreninah, dobesedno eksistencialno mnogo bolj pluralistična družba, kot smo doslej mislili. Potem ni nobenega dvoma, da potrebujemo konfederacijsko ustavo.

V vsakem primeru pa je treba storiti vse, da bo razprava o ustavnih spremembah resnično javna. Življenjsko vprašanje vseh. V tem smislu je treba tudi »voditi« razpravo tako, da bodo stvari vsem jasne. Slepomišljenje je in ostaja v sramoto sleherni civilizirani družbi.

Ljubljana, 10. 9. 1987

Res ne gre za kozmetične spremembe

Viktor
Žakelj

Naša večplastna kriza stopa v stopnjo, ko razpadata pravni red in morala. To ni nepričakovano. Raziskovalci pri projektu Slovenija 2000 so napovedovali, da do tega pride, če se bodo nadaljevali takrat že zaznavni negativni gospodarski in politični trendi.

Sedaj smo tu, kjer smo, in neprofesionalno ter politično nemodro bi bilo vztrajati na tezah: sistem je dober, ljudje so slabi, ali obratno. Hočem reči, da je v interesu našega preživetja hladen, razumarski pretres vseh segmentov družbenopolitičnega in gospodarskega sistema, pa tudi »ljudi« – torej naše vedenje, zlasti zadnja leta, ko se je kriza tako rekoč dnevno poglobljala. Razume se, da v tem ne more biti ustava izjema, zato v načelu sprejemam ustavno reformo.

Drugo, nadvse pomembno pa je, da že takoj na začetku odmerimo realno težo ustavi, tako v smislu »krivde« za neželjeno stanje kot glede vpliva na iskanje izhodov iz krize. Po mojem mnenju veljavni ustavi pripisujejo večji del »krivde« za nastale razmere, kot ji gre; izkazalo pa se bo – o tem sem trdno prepričan – da takšne ali drugačne spremembe ne bodo odločilen dejavnik za preseganje naše krize. V tem početju se ponovno manifestira zgrešena ocena glede moči pravne norme, tako značilna za vse socialistične države, tudi našo.

No, in še tretja uvodna misel. Vsaka reforma, ustavna pa še posebej, terja jasno filozofijo, miselno ozadje, na katerem je ta utemeljena. Da sem jasen: Smo v Jugoslaviji enotni v tem, kakšen socializem sploh hočemo? Komu se bo zdelo to vprašanje privlečeno za lase, češ: Saj vendar dnevno vsi prisegamo na samoupravni socializem. Kaj pa je to, menda vemo. Pa je res tako? Mislim, da ne! V tem se razhajamo, kar kaže tudi predloženo besedilo amandmajev k Ustavi SFRJ. Gre namreč za to: ali smo kot družba pripravljeni inovirati samoupravni socializem v smeri tržnoplanskega gospodarskega sistema in splošne družbene demokratizacije, kjer bo konkurenčnost univerzalni družbeni princip, ali pa ostajamo v realsocialističnih okvirih, ob dominantni vlogi države in »usmerjeni« demokraciji?

Prav zaradi povedanega se mi zdi sedanja ustavna reforma kočljiva zadeva z nepredvidljivim koncem. Pa tudi sama razprava, h kateri smo pritegnjeni, je nadvse odgovorno početje. Zato se strinjam s tovarišem Pozdercem, ki pravi v uvodni obrazložitvi Predloga, da »moramo med vsem prihodnjim delom zahtevati minimum političnega razuma, . . . se izogibati vsem odvečnim čustvom in preostrim besedam . . .« In dalje: »Od vseh razpravljalcev se zahteva največja možna tolerantnost, ki je ne smemo istovetiti z namernim zavlačevanjem ter odpiranjem manevrskega prostora ‚prostim strelcem‘ in vsem tistim, ki hočejo dialog zožiti in zreducirati na navadno konfrontacijo«. Najbrž pa ni mogoče, da človek ne bi bil angažiran, prizadet, čustven, če hočete, ob presojanju in razpravljanju o dokumentu, ki bo sorazmerno daljše obdobje določal okvire življenja in dela v naši večnoacionalni in v vseh pogledih heterogeni skupnosti. Zastavlja se ključno vprašanje: kdo bo »meril« tolerantnost razpravljalcev ter določal, kdo je »prosti strelcec« in kdo ne? Nevarno je, da bi tu predlagatelji ravnali po načelu: kadija tuži, kadija sodi. Zato bo ta razprava in sodbe odgovornih o njej kazalec naše demokratičnosti in civiliziranosti, s tem pa tudi najboljše kazalo izbrane smeri glede nadaljnjega razvoja našega samoupravnega socializma. Upajmo, da bo tu končno obveljalo, da dialog, ki ga začinjamo, kot zagotavlja Pozderac, »ne bo dialog gluhih, temveč dejansko razpravljanje s pravimi argumenti. Torej ne z argumenti moči, temveč z močjo argumentov.«

V obrazložitvi Predloga, pa tudi v vseh drugih razlagah nameravanih sprememb, je poudarjeno, da je enotno sprejeta družbena opredelitev, da se temeljna načela Ustave SFRJ ne spreminjajo, ampak spremembe zadevajo le njen normativni del. Sicer pa je iz preambule k Predlogu mogoče izluščiti, da je namen teh sprememb naslednji:

1. Omogočiti hitrejši razvoj proizvodnih sil in socialističnih samoupravnih produkcijskih odnosov.
2. Popolnejše uresničevanje družbenega položaja združenega dela (formulacija se mi ne zdi povsem jasna).
3. Spoštovanje ekonomskih zakonitosti in delovanje enotnega jugoslovenskega trga.
4. Omejitev normativizma v družbenoekonomskih odnosih in političnem sistemu.
5. Bolj smotrno in učinkovito delovanje vseh institutov družbenoekonomskega in političnega sistema.
6. Uveljavljanje ustavnega položaja in vloge delavskega razreda in vseh delovnih ljudi v družbi kot pogoja za materialni in kulturni napredek.

7. Krepitev enakopravnosti narodov in narodnosti.

8. Krepitev kohezije in neodvisnosti naše federativne skupnosti.

9. Spremembe morajo prispevati k popolnejšemu in učinkovitejšemu uresničevanju ustavnosti in zakonitosti kot načela socialistične samoupravne demokracije, pogoja stabilnosti sistema samoupravljanja ter razvoja našega socialističnega humanizma.

Tem načelom ni mogoče ugovarjati, saj sestavljajo podstat našega ustavnopravno-političnega in gospodarskega sistema, nekatera pa imajo univerzalno naravo, so torej okostje pravnega, političnega in gospodarskega sistema modernih družb. Toda načela imajo pri nas kaj žalostno usodo: razumemo jih kaj različno in še različneje udejanjamo. Tudi predloženi projekt ustavnih sprememb v tem ni izjema. Torej je zaključek preprost: načelom ni verjeti. S tem sem hotel le opozoriti, da imamo pri nas opravka z neke vrste pojmovno zmedo, torej istim pojmom dajemo kaj različno vsebino. Če hočemo ustavne spremembe enako razumeti in se torej kasneje ne razhajati pri uporabi določenih norm, potrebujemo »slovarček«. Prostor ne dovoljuje, da bi bil izčrpnější, a na nekaj možnih razumevanj posameznih pojmov moram opozoriti, ne nazadnje tudi zato, ker so očitna razhajanja že med obrazložitvijo Predloga in Predlogom pa osnutkom ustavnih sprememb in Pozderčevo obrazložitvijo oziroma obrazložitvijo posameznih amandmajev; to je vsem znana praksa (naj spomnim na primer na »devizno zakonodajo«).

Torej pojmi, ki bi jih morali vsi enako razumeti, so vsaj naslednji:

1. enoten: pomeniti nam mora kot eden skupen za več stvari, za kako celoto;
2. skupen: razumeti ga moramo kot nekaj, kar pripada več ljudem;
3. temelj: pomeniti nam mora podstavo, osnovo nečesa;
4. sistem: razumeti ga moramo kot načrtno, razumsko urejen skupek enot, načel postopkov, ki določajo kako dejavnost, zlasti glede na dosego določenega cilja.

Tako Slovar slovenskega knjižnega jezika. Kaj pa to pomeni na obravnavanem področju?

Če prav razumem specifiko naše federacije, utemeljeno na zgodovinskih dejstvih, heterogeni kulturi in civilizaciji, ki koeksistirajo na tem prostoru, predvsem pa različni gospodarski razvitosti, ki se v nekaterih kazalcih, kot npr. družbeni proizvod na prebivalca, kaže v razmerju okroglo 1 : 8 (SAP Kosovo, SR Slovenija), potem je malo tistega, kar je možno v naši državi urejati enotno. Nasilno enotenje je ne le človeško krivično, ampak tudi družbenoekonomsko kontraproduktivno – je izraz lažne egalitarnosti, ki mrtví uveljavljanje zahteve po oslanjanju na lastne sile in s tem odvrča od smotrnega izkoriščanja lokalnih resursov. V tem smislu bi morali na ravni federacije sprejemati povečini »temelje« (temelje zakonov, temelje posameznih strategij itd.). Pri tem bi si morali dosledno prizadevati, da s temi dejanji postavljamo osnovo (česarkoli), kar bodo kasneje, upoštevaje specifiko, posamezna okolja razdelala in konkretizirala. Takó razdelani temelji zakona bi v celoti urejali posamezno zakonsko materijo. (Na primer: zakon o temeljih sistema družbenega planiranja in o sistemu družbenega planiranja.) Prav tako je npr. nerazumljiva in zato nesprejemljiva zahteva po tem, da federacija ureja enotno strategijo tehnološkega razvoja Jugoslavije (XXXII/2), ker je več kot očitno, da terjajo diferenciran pristop razlike

v tehniško-tehnološki razvitosti znotraj Jugoslavije. V tem in podobnih primerih so edina smotrna rešitev skupne strategije, skupne politike itd. Ta razločevanja, utemeljena na očitnih razlikah, ne bi smela biti problem, če bi projektantje sprememb v praksi priznavali tisto, kar obljublajo v načelih in zagotavljajo temeljne določbe ustave. Na teh (in seveda nekaterih drugih) razločevanjih zgrajen družbenopolitični in gospodarski sistem je šele lahko resnično samoupravna socialistična pluralna družba, ki terja fino makro in mikro regulacijo ekonomije in družbe, temelječo na povratni zvezi in visoki funkcionalni in lokalni avtonomiji proizvodnih in teritorialnih enot. Predlagane ustavne spremembe, gledano v celoti, vsaj po mojem niso naravnane v to smer. (Tu se ne bom spuščal v to, kateri ideološki, civilizacijski in drobni človeški kompleksi ovirajo, da bi bila sedanja ustavna reforma naravnana na poindustrijsko družbo.)

Sedaj, ko sem bežno skiciral nekatera temeljna vprašanja in dileme, si bom dovolil nekaj konkretizacij.

Predlagane amandmaje (oziroma točke amandmajev) delim na:

1. sprejemljive,
2. nepotrebne,
3. nesprejemljive.

V nadaljevanju bom to delitev utemeljil na nekaj določenih primerih. Gre mi torej za ilustracijo, pristop pa je skrajno afirmativen.

Ad 1/

Nekaj amandmajev oziroma točk amandmajev je gotovo takih, s katerimi se ni mogoče le pasivno strinjati, ampak jih človek z veseljem sprejema. Na primer amandma X, ki se nanaša na združništvo, in tiste, ki olajšujejo ustanavljanje ter upravljanje in vodenje poslovnih sistemov.

Ad 2/

Drugo skupino sestavljajo posamezni amandmaji (oziroma točke amandmajev), ki ne prinašajo kake bistvene novosti ali so morda v izrazu celo manj eksaktni, kot je prvotno besedilo, ali pa se z njimi skuša urejati nekaj, kar je materija zakonov. Ne da bi katero določilo posebej izpostavil, uvrščam v to skupino predlagane spremembe, ki se nanašajo na družbeno lastnino. (Tu so sicer poizkusi, da bi izostrili posamezne formulacije, novin pa ni.)

Problematiko, vezano na lastnino (in s tem tudi družbeno lastnino), je treba obravnavati tako v ekonomskem, ki pomeni prisvajanje ekonomskih dobrin, kot v pravnem smislu, ki pomeni skupino pravnih norm, ki regulirajo to prisvajanje. Po mojem je ključen problem v pravno pomanjkljivem definiranju družbeno lastninskih odnosov, vprašanje pa je, če je to ustavna materija. Kučan pravi, »da smo med družbeno lastnino in lastne žepe postavili moralo; to vsekakor ima pomen, narobe pa je, ker nismo postavili tudi ekonomskih vzvodov.« Slabost je torej najprej v pomanjkanju ekonomskih vzvodov. Vprašanje je: ali jih nismo vgradili v sistem zato, ker jih nismo hoteli, ali zato, ker preprosto tega ne znamo. Mislim, da je resnica v slednjem, ker sodim, da so problemi tolikšni in takšne narave, da jim nismo in najbrž še dolgo ne bomo kos (o tem so zadnje dve leti veliko pisali, pa zato ne kaže tega ponavljati). Torej rešitev, vsaj začasna, je v morali. To ni

nič slabega, saj ljudje vrsto odnosov urejamo na podlagi morale, in to kar uspešno. Tako smo spet na začetku tega razmišljanja, namreč, da smo sredi naglega moralnega razkroja naše družbe, zato se pomanjkljivosti v opredeljenih družbeno lastninskega odnosa naglo razgaljajo in družbena lastnina prenika (ali teče) v privatne žepe. Naj pojasnim to moralno krizo z naslednjim. Prvi administrator države hoče potrditi svojo (res čudno razumljeno) jugoslovansko naravnost tako, da izjavi, poenostavljeno povedano: izvoz ni Crvene zastave, Elana, Alpine itd., ampak je jugoslovanski. Fikret Abdić in njemu podobni to že razumejo tako, da z emitiranjem nekritih menic ne počno nič nedopustnega, še manj kaznivega ali nemoralnega, oni si le, kvečjemu, za potrebe svojih Agrokomercev, sposojajo večje količine denarja. Za ta prekršek, če seveda to je, pa so pripravljeni odgovarjati. Torej Abdić in njemu podobni razumejo družbeno lastnino kot nelastnino in temu primerno tudi ravnaajo. Ištuk, član CK ZKJ, in vsi drugi, ki jemljejo menično afero v zaščito ali ponujajo nezakonite rešitve zanj, razkrivajo vso moralno bedo dobršnega dela jugoelite. Zato se ni čuditi, da razpada družbenolastninski koncept, saj je med družbeno lastnino in privatnim namesto morale amorala, ta pa bi omajala – priznajmo – še veliko trdnejše pravne kategorije, kot je družbena lastnina. Prav zato pa ljudje iščejo rešitve za ohranitev rezultatov lastnega tekočega in minulega dela v večji vlogi privatne lastnine in zasebnitva, ker si obetajo, da bi bili tako boljše zavarovani pred vseštevilnejšimi legalnimi in ilegalnimi socializacijami slabega oziroma nikakršnega dela (ali celo kraj), ki jih uspešno vsiljuje jalovi del jugoslovanske družbe. Tako te težnje produktivnega dela naše družbe ne smemo jemati kot ideološko utemeljeno namero po rekapitalizaciji naše družbe, ampak le kot obrambni refleks eksproprijancev. Poudarjam: družbenolastninski koncept lastninskih odnosov more funkcionirati le v pravni državi, to pa bi lahko uveljavili – če bi jo seveda hoteli – že na podlagi sedaj veljavne in vsega hudega obtožene ustave. Pa je nismo, ker smo (v imenu balkansko razumljenega socializma in demokracije) uveljavili vladavino dolžnikov nad upniki, neuspešnih nad uspešnimi, nedela nad delom.

Ad 3/

V to skupino uvrščam tiste predlagane rešitve, ki bodisi menjajo temeljne veljavne ustave ali so iz kakih drugih razlogov nesprejemljive ali pa terjajo vsaj dodatna razjasnjevanja.

Eno temeljnih načel veljavne ustave, ki ga nikakor ne bi smeli menjati, je, da »delovni ljudje ter narodi in narodnosti uresničujejo svoje suverene pravice v socialističnih republikah in socialističnih avtonomnih pokrajinah v skladu z njihovimi ustavnimi pravicami in – kadar to v skupnem interesu določa ta ustava – v Socialistični federativni republiki Jugoslaviji.«

Po mojem mnenju predlagani osnutek ustavnih sprememb spodjeda to načelo. Ni mogoče zanikati, da besedilo osnutka amandmajev k Ustavi SFRJ nosi v sebi izrazito centralizacijo ter tudi unitarizacijo. To pa pomeni ne samo odstop od citiranega načela, ampak se zastavlja vprašanje, ali je v novem videnju odnosov v federaciji še mogoče uveljavljati drugo načelo, namreč, da so republike in avtonomni pokrajini odgovorni za lasten razvoj in za razvoj socialistične skupnosti kot celote. Številke kažejo – upam, da sem prav preštel – da načrtujejo okroglo 12 dopolnjevanj posameznih poglavij, dopolnjujejo ter tako ali drugače spreminjajo 85 členov ustave ali

drugače rečeno: načrtujejo spreminjanje vsakega 4. člena. Prav tako je iz osnutka razvidno, da bo federacija pridobila vsaj 30 novih pristojnosti. Je po vsem tem še mogoče trditi, da ostajamo le pri menjanju normativnega dela ustave? Mislim, da ne! Zato se je treba vprašati, kakšno je miselno ozadje reformatorjev oziroma njihova pravno politična filozofija? Te pravzaprav ne skrivajo. Za samoupravljalško retoriko je jasna misel: Jugoslavija se refevdalizira in dezintegrira, in to zato, ker ima federacija premajhne pristojnosti oziroma imajo republike in avtonomni pokrajini prevelike. Zaključek je jasen: republikam in avtonomnima pokrajinama je treba odvzeti v začetku sedemdesetih let »izsiljene« pravice (te dejansko sestavljajo temelje veljavne ustave!) in jih prenesti na federacijo. Predlagani osnutek konsekvntno sledi tej maksimi reformatorjev.

Toda je v teh pogledih kaj novega, mar niso v teh zahtevah prepoznavni v teoriji in praksi že zdavnaj zavrjeni pogledi na urejanje odnosov v večnacionalnih federativnih skupnostih? Prav to, kar danes nekateri z vso vehemenco ponujajo kot novo znanost in hkrati rešitev za probleme naše države, pomeni le bled odsev idej Karla Rennerja in Otta Baunerja oziroma avstromarksistov in jih zato cum grano salis smemo poimenovati za »jugomarksiste«. Ta socialno demokratska družina se je takrat zbirala okrog glasila *Der Kampf* (kako se pravzaprav zgodovina ponavlja?!) in skušala odgovoriti na vprašanje: »Kako je mogoče tako velike kulturne razlike v samem proletariatu združiti in ohraniti v okviru enotne stranke, enotnega programa in enotne politike«. Nekateri naši vplivni tovariši, ki bi bili pripravljene prisegati, da niso okuženi z bacilom (avstrijske) socialne demokracije, v svojih razpravah o prihodnji urejenosti Jugoslavije dejansko oživljajo bernski program avstrijske socialne demokracije iz leta 1899, ki je sicer zagovarjal idejo večnarodnostne federalne države, narodom pa prepuščal avtonomije, ki se neposredno nanašajo na narodnost, medtem ko naj bi jim bilo odvzeto vodenje ekonomske in zunanje politike. Sperans je avstromarksističen pogled na narodno vprašanje zavrnil, ker ne upošteva gospodarskega, političnega in teritorialnega momenta v nacionalnem vprašanju. Bil je namreč trdno prepričan, da »brez gospodarske neodvisnosti oziroma enakopravnosti tudi ni politične in kulturne neodvisnosti in enakosti«. Pregranjanje t. i. »nacionalnih ekonomij«, ki je ta čas pri nas zelo čislano, čeprav je npr. tudi v Dolgoročnem programu gospodarske stabilizacije jasno zapisano, da se na enotnem jugoslovanskem trgu ne srečujejo ekonomije federalnih enot, ampak posamezni gospodarski subjekti, dejansko pomeni vračanje k Rennerju in njegovi definiciji naroda kot zgolj duhovne in kulturne skupnosti, nikakor pa ne kot materialne in ekonomske skupnosti. S to idejo sta svojevrstno sicer izvirno koketirala Etbin Kristan in dr. Henrik Tuma (danes je pri nas malo ljudi njunih lastnosti; več je žal Dežmanov), zato je Sperans tudi zapisal, da »socialna demokracija, utemeljena na avstromarksizmu, ni mogla nikdar postati odločilnejši faktor, a tem manj voditelj narodnoosvobodilnih teženj slovenskega naroda«. Upam, da to, mutatis mutandis, še vedno velja!

Naj v nadaljevanju omenim le še dva amandmaja, ki po mojem mnenju prav tako resno načenjata aksiom o ohranjanju temeljnih načel ustave. Najprej amandma XXIII, točka 5, ki pravi: Republiški in pokrajinski zakon ter drugi predpisi in splošni akti organov družbenopolitičnih skupnosti ne smejo biti v nasprotju z zveznim zakonom. Če je republiški oziroma pokra-

jinski zakon v nasprotju z zveznim zakonom, se uporablja začasno, do odločbe Ustavnega sodišča Jugoslavije, zvezni zakon.

To določilo je po mojem mnenju neposredno v nasprotju z že citirano temeljno določbo ustave in postavlja odnose v federaciji na povsem drugačne temelje; hkrati pa odpira celo vrsto praktičnih pravnih vprašanj (pravne praznine), kar vse terja odločno zavrnitev predlagane rešitve. (Je pa tega na področju pravosodja in zakonodaje še več.)

Drugo, prav tako, po mojem mnenju, sporno določilo pa je XXXI. amandma, in sicer tisti njegov del, ki se nanaša na Jugoslovansko ljudsko armado.

Ker smo se dogovorili ohraniti VI. točko temeljnih določb in očitno tudi VI. poglavje veljavne ustave nespremenjeno, to pomeni – kar je edino sprejemljivo – da JLA ostaja skupna oborožena sila vseh naših narodov in narodnosti ter vseh delovnih ljudi in občanov, potem se mora to nedvoumno izraziti tudi v financiranju njenih potreb ter v tem, da se sredstva za te namene letno odmerjajo v skladu z ekonomsko močjo države oziroma združenega dela. V primeru, da se v tem ne uspe, bo v prihodnje veljala formula – ne več $6 + 2$, ampak $6 + 2 + 1$, kar ne bo nikomur – tudi JLA ne – koristilo.

Naj sklenem to razmišljanje z naslednjim: nobenemu našemu narodu in narodnosti ni v interesu centralna regulacija gospodarskega in družbenega življenja v Jugoslaviji (še manj unitarizem), razen politikantskim silam, ki se imajo za dediče starega piemontstva oziroma tistih, ki zapoznelo in grobo ponujajo novega. Razlogi nasprotovanja tem težnjam torej niso v slepi zagledanosti v lasten narod in vse, kar je povezano z njim, še manj nacionalizem in logiki žepa, kot bi radi dokazali tako imenovani jugoslovenarji, ampak v tem, da ta družba potrebuje deregulacijo, potrebuje avtonomijo poslovnih sistemov in lokalnih skupnosti – s tem pa tudi republik in avtonomnih pokrajin, da bi se sprostila ustvarjalnost naših ljudi, zaživel podjetništvo ter sprožil proces nujne, na tržni logiki utemeljene gospodarske integracije, uokvirjene v samoupravno sprejete družbene plane. Slovenci, ki smo se vsaj dvakrat in med prvimi od naših narodov odločili za Jugoslavijo – nazadnje za socialistično skupnost enakopravnih narodov in narodnosti, moramo odgovorno in možato, v lastnem in skupnem interesu reči ne za vse predloge rešitev, ki bi po skupnem prepričanju ogrozili veljavni ustavni položaj delavskega razreda ter naših narodov in narodnosti v Jugoslaviji. To tem bolj, ker bi vsakršno drugačno ravnanje pomenilo odstop od temeljnih točk OF, ki so Magna Charta novega slovenstva in naše samoupravne socialistične državnosti. Tega mandata pa nima nihče.

Ljubljana, 9. 9. 1987